

12. Рішення Одеського окружного адміністративного суду, справа № 420/2286/25 від 20.08.2025 року про визнання протиправним та скасування рішення. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129672279> (дата звернення 26.11.2025).

Andrii Fatieiev. Violations in the creation of a legal entity that cannot be remedied as grounds for compulsory liquidation of corporate-type legal entities

The article is devoted to the study of the application of compulsory liquidation of a legal entity not related to bankruptcy due to violations committed during its creation that cannot be remedied, the identification of shortcomings in legislation in this area, and the analysis of court practice regarding the termination of corporate-type legal entities. Conclusions and proposals aimed at improving legislation in this area have been developed. The wording of the grounds for liquidation (termination) of a legal entity has been unified by amending the Tax Code of Ukraine to clarify the grounds for tax authorities to apply to the court for the termination of a legal entity, naming it as follows: 'to apply to the court for the termination of entrepreneurial activity by an individual entrepreneur and the liquidation of a legal entity due to violations committed during its creation that cannot be remedied.' It is argued that the cancellation of state registration of constituent documents and the liquidation of a legal entity are essentially different concepts, the existence of which in legislation is due to the emergence of a significant body of regulatory and legal acts, which has affected their quality and negatively affected the level of legal technique. It is emphasised that the legislation does not define the list of entities responsible for violations committed during its creation (provision of inaccurate information, forged signatures, violation of notarial requirements, defect of will when signing the founding documents, etc.).

Keywords: economic sphere, economic activity, corporate law, corporate-type legal entity, business associations, termination of a legal entity, establishment of a legal entity, compulsory liquidation of a legal entity, grounds for termination of a legal entity by court decision.

УДК 336.2; 346.2; 347.19; 347.72
DOI 10.31558/2786-5835.2025.2.13

Шемета Іван Іванович,
здобувач ступеня «Доктор філософії»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

**ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗИДЕНТІВ ТА ФАХІВЦІВ
ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ДІЯ СІТІ ТА СУБ'ЄКТІВ ІТ-СЕКТОРУ
В КРАЇНАХ БАЛТІЇ: КОМПАРАТИВНИЙ ПІДХІД**

Статтю присвячено компаративному (порівняльному) аналізу податкового навантаження резидентів та фахівців правового режиму Дія Сіті в Україні у зіставленні з податковими рішеннями для суб'єктів ІТ-сектору країн Балтії: Естонської Республіки, Латвійської Республіки та Литовської Республіки (Вільні економічні зони). У дослідженні проведено системне порівняння моделей податку на виведений капітал, податку з обороту та зональних податкових пільг. Окрему увагу приділено порівнянню фіскального навантаження на фонд оплати праці. На основі проведеного компаративного аналізу виявлено істотні переваги правового режиму Дія Сіті, які полягають в унікальному поєднанні відносно низьких податкових ставок для резидентів і залучених фахівців та законодавчо визначеної гарантії стабільності й надійності режиму в часі. Зокрема, обґрунтовано конкурентоспроможність ставки податку правового режиму Дія Сіті на виведений капітал (9 %), порівняно з рішенням Естонської

Республіки (22 %) та Латвійської Республіки (25 %). Встановлено переваги екстериторіальності українського режиму над зональним підходом Литовської Республіки, який вимагає фізичної присутності та значних капіталовкладень. Водночас у статті проаналізовано недоліки та ризики правового режиму Дія Сіті в умовах воєнного стану. Висвітлено проблематику підвищення ставки військового збору для фахівців, що розглядається як прецедент втручання держави у гарантії стабільності податкових умов. Зроблено висновок, що попри безпекові виклики, українська модель залишається однією з найбільш фіскально привабливих для ІТ-сектору. Наголошено на необхідності проведення дослідження відповідності податкової моделі правового режиму Дія Сіті праву Європейського Союзу в контексті євроінтеграційних процесів.

Ключові слова: *правовий режим Дія Сіті, резидент Дія Сіті, суб'єкти ІТ-сектору, державна підтримка, податки, спеціальні податкові режими, вільні економічні зони, конкурентоспроможність, дивіденди, господарська діяльність, сфера господарювання, цифрова економіка, інвестиції, інвестиційний клімат, євроінтеграція, диджиталізація, воєнний стан.*

Постановка проблеми. Недостатня обізнаність щодо реальної конкурентоспроможності правового режиму Дія Сіті в умовах глобальних економічних трансформацій останніх років створює ризики викривленого сприйняття інвестиційного клімату України. В умовах, коли держави-конкуренти реалізують проактивну політику залучення інвестицій в передові сектори економіки та, зокрема, пропонують ІТ-сектору пільгові податкові рішення, критично важливим є об'єктивне зіставлення фіскального навантаження у правовому режимі Дія Сіті з актуальними умовами оподаткування в конкуруючих іноземних юрисдикціях. Актуальність дослідження посилюється необхідністю надання обґрунтованої відповіді на питання, чи зберігає правовий режим Дія Сіті статус конкурентоспроможної податкової юрисдикції для ІТ-сектору після підвищення ставки військового збору до 5 % для фахівців правового режиму Дія Сіті та як це співвідноситься з останніми податковими реформами країн Балтії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридичній та економічній літературі питання оподаткування суб'єктів ІТ-сектору та механізми стимулювання цифрової економіки досліджувалися в працях таких вітчизняних науковців: О. М. Вінник, Л. М. Дорошенко, О. В. Тищенко, В. О. Тімашов, А. Полчанов та ін. Проте переважна більшість цих досліджень була спрямована на аналіз окремих елементів правового режиму Дія Сіті, тоді як систематичний компаративний (порівняльний) аналіз моделі оподаткування резидентів та фахівців правового режиму Дія Сіті з системами оподаткування країн Балтії залишається недостатньо дослідженим. До того ж за останні три роки відбулися суттєві зміни як у законодавстві України (в частині підвищення військового збору для фахівців правового режиму Дія Сіті), так і у податкових системах зарубіжних країн (зокрема в Естонській Республіці), що потребує актуалізації наукових досліджень у цій сфері. Отже, існує об'єктивна необхідність у наукових роботах, які б не лише аналізували чинне законодавство та судову практику окремих юрисдикцій, але й здійснювали систематичне порівняння моделей оподаткування, визначали конкурентні переваги та недоліки кожного режиму, а також формували пропозиції щодо вдоско-

налення вітчизняного законодавства у контексті регіональної конкуренції за ІТ-сектор.

Постановка завдання. Метою статті є проведення системного порівняння моделей оподаткування резидентів, фахівців правового режиму Дія Сіті та суб'єктів ІТ-сектору в країнах Балтії задля визначення унікальних конкурентних переваг останніх та виявлення недоліків вітчизняного законодавства, які потребують усунення.

Виклад основного матеріалу. Правовий режим Дія Сіті (далі – Дія Сіті) є одним із найбільш конкурентоздатних спеціальних податкових рішень для технологічних компаній не тільки в Україні, а й у регіоні. З набранням чинності 1 січня 2022 р. Закону України № 1667-IX «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15 липня 2021 р. [1] (далі – ЗУ № 1667-IX) та 14 грудня 2021 р. Закону України № 1946-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [2] правовий режим Дія Сіті майже за три роки залучив до резидентства приблизно 2 900 ІТ-компаній, на яких працюють орієнтовно 130 тис. ІТ-спеціалістів, які принесли сукупно більше 53 млрд грн податків [3].

Унікальна податкова модель вигідно вирізняє Дія Сіті з-поміж конкурентів. Зокрема, режим пропонує пільгове оподаткування для фахівців Дія Сіті: податок на доходи фізичних осіб у розмірі 5 % (пп. 170.14¹.2 п. 170.14 ст. 170 Податкового кодексу України (далі – ПК України) [4]); єдиний внесок на загальнообов'язкове соціальне страхування (ЄСВ) в розмірі мінімального страхового внеску (22 %) від мінімальної заробітної плати (ч. 14-1 ст. 8 Закону України № 2464-VI від 08.07.2010 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [5]); військовий збір у розмірі 5 % від загальномісячного доходу для фізичних осіб (ч. 1 пп. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 ПК України). Варто зауважити, що у разі залучення резидентом Дія Сіті фізичних осіб-підприємців до них застосовуються загальні ставки військового збору: 10 % від розміру мінімальної заробітної плати для платників єдиного податку першої, другої та четвертої груп (ч. 2 пп. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 ПК України), або 1 % від доходу для платників єдиного податку третьої групи (крім електронних резидентів) (ч. 3 пп. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 ПК України).

До того ж правовий режим Дія Сіті надає можливість резиденту скористатися спеціальними умовами оподаткування податку на прибуток, обравши: або 9 % податку на виведений капітал (далі – ПнВК) (п. 136.8 ст. 136 ПК України); або податок на прибуток підприємств на загальних підставах за базовою ставкою 18 % (пп. 141.9¹.1 п. 141.9¹ ст. 141 ПК України).

Крім зазначених податкових пільг, держава гарантує резидентам Дія Сіті у ч. 2 ст. 3 ЗУ № 1667-IX протягом 25 років з дня внесення до реєстру Дія Сіті запису про першого резидента Дія Сіті чинність правового режиму Дія Сіті та ста-

більшість його умов, визначених цим Законом, законами України, що визначають особливості оподаткування резидентів Дія Сіті, а також додержання прав і законних інтересів резидентів Дія Сіті та залучених ними фахівців. До того ж режим встановлює гнучкі вимоги до структури доходу: згідно з п. 4 ч. 1 ст. 5 ЗУ № 1667-ІХ, статус резидента зберігається, якщо сума кваліфікованого доходу від здійснення визначених видів діяльності становить не менш як 90 % суми загального доходу. Це залишає резиденту простір для побічної господарської діяльності в межах 10 % доходу.

У контексті регіональної конкуренції за залучення та втримання талановитих спеціалістів, створення нових робочих місць і компаній, пошуку інновацій та збільшення інвестицій особливо важливим є порівняння перспективного правового режиму Дія Сіті з аналогічними ініціативами інших країн, які створили власні спеціалізовані податкові рішення для підтримання розвитку цифрової економіки.

Окремої уваги заслуговують податкові рішення країн Балтії. Рішення Естонської Республіки (далі – Естонія) стало концептуальним прототипом для моделі податку на виведений капітал у правовому режимі Дія Сіті. Регулювання оподаткування прибутку юридичних осіб в Естонії здійснюється Законом «Про податок на доходи» від 15 грудня 1999 р. [6]. Унікальність естонської моделі, яка була імplementована Україною, полягає у зміщенні моменту виникнення податкового зобов'язання. Згідно з ч. 1 ст. 1 та ст. 50 цього Закону, об'єктом оподаткування є не отриманий комерційний прибуток, а розподілений прибуток. Це створює ефект «податкових канікул» для нерозподілених коштів, даючи змогу бізнесу реінвестувати 100 % прибутку без податкового навантаження. Податкове зобов'язання виникає виключно у момент виплати дивідендів або здійснення операцій, прирівняних до розподілу прибутку.

Важливо взазначити, що податкова система Естонії зазнала суттєвих змін у контексті фіскальної політики на 2024–2025 рр. Законом «Про внесення змін до Закону про податок на доходи та Закону про службу в Збройних силах» від 20 червня 2023 р. (зі змінами, що набули чинності з 1 січня 2025 р.) [7] зазнали змін ставки податку. Наразі ставка податку на прибуток підприємств становить 22 % (ч. 1 ст. 4 Закону «Про податок на доходи»). Під час розрахунку суми податку застосовується коефіцієнт 22/78 від суми чистої виплати дивідендів (ч. 1¹ ст. 4 Закону «Про податок на доходи»).

Раніше естонське законодавство передбачало знижену ставку у розмірі 14 % (коефіцієнт 14/86) для компаній, які регулярно виплачували дивіденди (ч. 5 ст. 4 та ст. 50¹ Закону «Про податок на доходи» від 13.12.2024 [8]), проте з 1 січня 2025 р. цю норму скасовано з метою уніфікації податкового навантаження та збільшення надходжень до бюджету. Отже, сьогодні в Естонії діє єдина ставка корпоративного податку 22 % для всіх видів розподілу прибутку.

За результатами компаративного аналізу рішень Естонії для ІТ-сектору з українським режимом Дія Сіті можна дійти висновку, що попри запозичення механізму оподаткування на виведений капітал, українська модель є значно більш конкурентоздатною за фінансовими показниками. Ставка ПнВК для резидентів Дія Сіті становить всього 9 % проти 22 % в Естонії, що робить Україну більш привабливою юрисдикцією для ІТ-компаній, орієнтованих на регулярне виведення дивідендів.

У регіональному контексті Балтійських країн доцільно згадати й податкову модель Латвійської Республіки (далі – Латвія), яка також використовує систему оподаткування розподіленого прибутку, концептуально тотожну системам Естонської Республіки та правовому режиму Дія Сіті. Згідно з ч. 1, 2 ст. 4 Закону «Про податок на прибуток підприємств» [9] та п. 6 «Правил застосування норм Закону Про податок на прибуток підприємств» [10], оподатковується лише розподілений прибуток та умовно розподілений прибуток. Тому відповідно до ч. 1 ст. 3 та п. 9 ст. 4 Закону «Про податок на прибуток підприємств», при розподілі прибутку ставка податку становить 20 % від розрахованої податкової бази, поділеної на коефіцієнт 0,8, що створює ефективне податкове навантаження на рівні 25 %.

Також у Латвії діє спеціальний Закон «Про підтримку діяльності стартапів» (далі – Закон) [11], який встановлює пільги для стартап-компаній, які відповідають певним критеріям. Відповідно до пп. 1 ч. 1 ст. 4 Закону, визначено такі критерії для стартап-компаній: залучили на ранній стадії щонайменше 30 тис. євро венчурних інвестицій протягом останніх 24 місяців з дня подання заявки на участь у програмі допомоги для реалізації поданої бізнес-ідеї; відсутність податкового боргу понад 150 євро; відсутність оголошеної процедури банкрутства. Додатково п. 3 даної статті передбачає можливість отримати встановлені пільги без залучення венчурних інвестицій у випадку, якщо стартап-компанія надасть інформацію, що підтверджує розробку, виробництво або розвиток інноваційного продукту. Також варто зазначити, що ці пільги діють протягом 12 або 24 місяців (якщо стартап зазначав це у заявці і кваліфікований венчурний інвестор зробив інвестицію у стартап щонайменше 150 000 євро протягом 24 місяців з дати подання заявки) (ч. 1 ст. 10 Закону).

Цей Закон дає змогу сплачувати фіксований соціальний внесок за працівника, який розраховується з двох мінімальних зарплат (ч. 1 ст. 6 Закону), і не сплачувати податок на доходи фізичних осіб (п. 1 ч. 1 ст. 8 Закону). До того ж у межах реалізації «Програми спільної політики Європейського Союзу на 2021–2027 роки» [12] пунктами 36.7 та 81.4 передбачено співфінансування державою 45 % витрат на оплату праці висококваліфікованих фахівців. Загальне фінансування програми підтримки покриття витрат на оплату праці висококваліфікованих працівників до 2027 р. заплановано на рівні 2 625 000 євро на рік [13].

Проводячи компаративний аналіз, насамперед варто відзначити суттєву перевагу української моделі правового режиму Дія Сіті в частині оподаткування прибутку, адже ставка ПнВК у Дія Сіті становить 9 %, що значно нижче за ефективну ставку в Латвії (25 %). До того ж відрізняються і умови доступу до режимів. Кваліфікаційні вимоги Дія Сіті є універсальними для індустрії і дають змогу залучення широкого кола компаній, тоді як латвійські пільги сфокусовані виключно на компаніях-стартапах, що залучили венчурні інвестиції або працюють з інноваційним продуктом. До того ж умови Дія Сіті законодавчо закріплені на 25 років, натомість пільговий період у Латвії порівняно жорстко обмежений у часі на 12 або 24 місяці.

Ще один підхід до стимулювання інвестицій демонструє Литовська Республіка (далі – Литва), яка замість єдиного віртуального режиму використовує інструмент «Вільних економічних зон» (далі – ВЕЗ) закріплений у Законі «Про основи вільних економічних зон Республіки Литва» [14]. Відповідно до ч. 1 ст. 15 Закону «Про основи вільних економічних зон» підприємства, зареєстровані у ВЕЗ, та їх працівники сплачують лише такі податки: податок на прибуток юридичних осіб; податок на доходи фізичних осіб; податок на оренду землі; податок на забруднення навколишнього середовища та природні ресурси; внески до державного обов'язкового соціального страхування. Це означає, що, на відміну від правового режиму Дія Сіті, де для фахівців встановлено податкові преференції, у литовських ВЕЗ доходи працівників оподатковуються на загальних підставах.

Пільги для резидентів таких зон закріплені у ч. 16 ст. 58 Закону Литовської Республіки «Про податок на прибуток» [15] (далі – Закон про податок на прибуток).

Відповідно до п. 1 ч. 16 ст. 58 Закону про податок на прибуток, компанія у ВЕЗ, у якій капіталовкладення досягли щонайменше 1 млн євро, не сплачує податок на прибуток підприємств протягом 10 податкових періодів (10 років), а протягом наступних 6 податкових періодів (6 років) сплачує податок із застосуванням знижки 50 %. Враховуючи, що базова ставка податку на прибуток у Литві становить 15 % (п. 3 ч. 1 ст. 5 Закону про податок на прибуток), ефективна ставка для резидентів ВЕЗ у другий пільговий період становить 7,5 %.

Для компаній, що надають послуги у ВЕЗ, цей поріг інвестицій суттєво знижено. Згідно з п. 2 ч. 16 ст. 58 Закону про податок на прибуток, якщо середня кількість працівників у податковому році становить не менше 20 осіб, а капіталовкладення досягли щонайменше 100 тис. євро, підприємство також отримує звільнення від податку на прибуток на 10 років та податкову знижку 50 % на наступні 6 років. Проте обов'язковою умовою застосування цих пільг є те, що щонайменше 75 % доходу підприємства за відповідний податковий період має становити дохід від діяльності, здійсненої саме в зоні, на противагу 90 % у Дія Сіті із збереженням свободи провадження діяльності на всій території України.

Попри привабливість ставки 0 % на початковому етапі та 50 % податкової знижки на другому етапі, литовська модель ВЕЗ містить вимогу значного капіталовкладення та суттєвий адміністративний бар'єр: імперативну вимогу фізичної присутності та ведення діяльності виключно на території конкретної ВЕЗ. У цьому аспекті правовий режим Дія Сіті, який діє екстериторіально в межах усієї України та не вимагає капіталовкладень для отримання пільг, є значно гнучкішим та більш адаптованим до сучасних реалій віддаленої роботи.

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що правовий режим Дія Сіті є комплексним податковим рішенням, яке забезпечує Україні високу конкурентоспроможність з аналогічними моделями в ІТ-секторі країн Балтії. На основі проведеного порівняльного аналізу встановлено такі ключові *переваги* правового режиму Дія Сіті:

1) подібно до податкової моделі Естонської Республіки, правовий режим Дія Сіті також використовує податок на виведений капітал, проте пропонує ставку більш ніж удвічі нижчу – 9 % проти 22 %, що є вирішальним фактором в умовах глобального тренду на підвищення податків. Варто зазначити, що відносно низька ставка ПнВК правового режиму Дія Сіті (9 %) у майбутньому може стати предметом дискусій у процесі скринінгу законодавства України під час вступу до Європейського Союзу, тому подальше компаративне дослідження законодавства країн Європи та ЄС є надзвичайно актуальним сьогодні;

2) на відміну від Латвії, де пільги обмежені в часі (12–24 місяці) та доступні лише стартапам із венчурними інвестиціями, або Литви, де пільги прив'язані до фізичних Вільних економічних зон з вимогою значного початкового капіталовкладення, отримання 75 % доходу від діяльності в зоні, український правовий режим Дія Сіті доступний широкому колу ІТ-компаній на всій території України, хоча і має вимогу до суми кваліфікованого доходу від здійснення визначених видів діяльності не менш як 90 % суми загального доходу. Також привабливість Дія Сіті підсилюється наявністю суттєвих податкових пільг для працівників.

Водночас порівняльно-правовий аналіз виявив і певні *ризики* української моделі правового режиму Дія Сіті. По-перше, триваючий воєнний стан створює безпекові загрози, які неможливо нівелювати виключно фіскальними інструментами, що ставить Україну в нерівні умови, порівняно з юрисдикціями, на території яких не ведуться бойові дії, та актуалізує необхідність дослідження досвіду юрисдикцій, що функціонують в умовах перманентних безпекових загроз (наприклад, Ізраїлю, Південної Кореї і Тайваню). По-друге, підвищення ставки військового збору для фахівців-резидентів правового режиму Дія Сіті створює прецедент втручання влади у стабільність податкових умов. Це свідчить про те, що декларативна гарантія незмінності умов на 25 років може бути скоригована державою під впливом форс-мажорних обставин, що є сигналом правової невизначеності для довгострокових інвесторів та не сприяє покращенню інвестиційного клімату.

Отже, попри зазначені виклики, поєднання низького податку на виведений капітал, пільгового оподаткування фонду оплати праці та законодавчо закріпленої стабільності умов роботи режиму строком на 25 років робить правовий режим Дія Сіті однією з найбільш конкурентоспроможних податкових моделей для ІТ-компаній, зокрема порівняно з країнами Балтії, які, беззаперечно, характеризуються високим рівнем конкурентоспроможності в ІТ-секторі.

Список використаних джерел

1. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 р. № 1667-ІХ: станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (дата звернення: 06.12.2025).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 14.12.2021 р. № 1946-ІХ: станом на 14 груд. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1946-20#Text> (дата звернення: 06.12.2025).
3. Резиденти Дія.City заплатили €53+ млрд податків з 2022 року. Міністерство цифрової трансформації України. 17.10.2025. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/business/rezydent-diiacity-zaplatyly-uah53-mlrd-podatviv-z-2022-roku> (дата звернення: 06.12.2025).
4. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: станом на 26 листоп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 06.12.2025).
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI: станом на 4 листоп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 06.12.2025).
6. Tulumaksuseadus: Seadus vastu võetud 15.12.1999, RT I, 12.07.2025, 28: станом на 1 жовт. 2025 р. Riigi Teataja. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072025028> (дата звернення: 06.12.2025).
7. Tulumaksuseaduse ja kaitsevääteenistuse seaduse muutmise seadus: Seadus vastu võetud 20.06.2023, RT I, 30.06.2023, 107: станом на 1 січ. 2024 р. Riigi Teataja. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130062023107> (дата звернення: 06.12.2025).
8. Tulumaksuseadus: Seadus vastu võetud 15.12.1999, RT I 1999, 101, 903: станом на 13 груд. 2024 р. Riigi Teataja. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/103122024004> (дата звернення: 06.12.2025).
9. Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums: Likums no 28.07.2017: станом на 01 січ. 2024 р. Latvijas Republikas Tiesību Akts. URL: <https://likumi.lv/ta/id/292700> (дата звернення: 11.12.2025).
10. Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr. 677 no 14.11.2017: станом на 25 лют. 2021 р. Latvijas Republikas Tiesību Akts. URL: <https://likumi.lv/ta/id/295416-uznemumu-ienakuma-nodokla-likuma-normu-piemerosanas-noteikumi> (дата звернення: 11.12.2025).
11. Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums: Likums no 23.11.2016: станом на 11 лип. 2025 р. Latvijas Republikas Tiesību Akts. URL: <https://likumi.lv/ta/id/287272-jaunuznemumu-darbibas-atbalsta-likums> (дата звернення: 11.12.2025).
12. Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021–2027 gadam 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa «Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana

uzņēmumiem» 1.2.1.4. pasākuma «Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai» īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr. 653 no 14.11.2023; станом на 16 трав. 2025 р. *Latvijas Republikas Tiesību Akti*. URL: <https://likumi.lv/ta/id/347446> (дата звернення: 12.12.2025).

13. Atvērta pieteikšanās atbalstam jaunuzņēmumiem kvalificētu darbinieku piesaistei. *Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA)*. URL: <https://business.gov.lv/zinas/atverta-pieteikšanas-atbalstam-jaunuznemumiem-kvalificetu-darbinieku-piesaistei> (дата звернення: 13.12. 2025)
14. Lietuvos Respublikos laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymas: Lietuvos Respublikos 28.06.1995 įstatymas Nr. I-976; станом на 01.01.2024 р. *Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija*. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.18363/asr> (дата звернення: 14.12.2025).
15. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas: Lietuvos Respublikos 20.12.2001 įstatymas Nr. IX-675; станом на 12.12.2025 р. *Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija*. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.157066/asr> (дата звернення: 14.12.2025).

Ivan Shemeta. Taxation of residents and experts of the Diia City legal regime and IT sector entities in the Baltic states: A Comparative Approach

The article is devoted to a comparative analysis of the tax burden on residents and specialists of the Diia City legal regime in Ukraine in comparison with tax decisions for IT sector entities in the Baltic countries: the Republic of Estonia, the Republic of Latvia, and the Republic of Lithuania (free economic zones). The study provides a systematic comparison of models of capital gains tax, turnover tax and zonal tax incentives. Particular attention is paid to comparing the fiscal burden on the wage fund. Based on the comparative analysis, significant advantages of the Diia City legal regime were identified, which consist in a unique combination of relatively low tax rates for residents and attracted specialists and a legally defined guarantee of stability and reliability of the regime over time. In particular, the competitiveness of the tax rate of the Diia City legal regime on withdrawn capital (9 %) is justified in comparison with the decisions of the Republic of Estonia (22 %) and the Republic of Latvia (25 %). The advantages of the extraterritoriality of the Ukrainian regime over the zonal approach of Lithuania, which requires physical presence and significant capital investments, have been established. At the same time, the article analyses the shortcomings and risks of Diia City legal regime in the context of martial law. The issue of increasing the military tax rate for specialists is highlighted, which is considered a precedent for state intervention in guaranteeing stable tax conditions. It concludes that despite security challenges, the Ukrainian model remains one of the most fiscally attractive for the IT sector. Ultimately, the combination of a low tax on withdrawn capital, preferential taxation of the payroll fund, and the legally enshrined stability of the regime for 25 years makes the Diia City legal regime one of the most competitive tax models for IT companies, particularly compared to the highly competitive IT sectors of the Baltic countries. It emphasises the need to study the compliance of the tax model of the Diia City legal regime with European Union law in the context of European integration processes.

Keywords: legal regime of Diia City, resident of Diia City, IT sector entities, state support, taxes, special tax regimes, free economic zones, competitiveness, dividends, business activities, business sphere, digital economy, investments, investment climate, European integration, digitalisation, martial law.